



Obserwatorium

TECHNOLOGIE DLA OCHRONY ŚRODOWISKA

www.obserwatorium.gig.eu

Projekty realizowane w ramach obszaru technologicznego Technologie dla Ochrony Środowiska

Raport specjalistyczny dla obszaru technologicznego: Technologie dla Ochrony Środowiska

w ramach wdrożenia Programu Rozwoju Technologii
Województwa Śląskiego na lata 2010 -2020

Główny Instytut Górnictwa
Katowice, 2013



KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI



Autorzy:

Zespół Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach projektu systemowego „Zarządzanie, wdrażanie i monitorowanie Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego (3 edycja)” (Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Poddziałanie 8.2.2).

Publikacja bezpłatna.

REALIZOWANE PROJEKTY

Polityka spójności realizowana w latach 2007-2013 mająca na celu między innymi zwiększenie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia we wszystkich regionach i miastach UE, realizowana jest dzięki następującym funduszom strukturalnym, tj.: Europejskiemu Funduszowi Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiemu Funduszowi Społecznemu (EFS) oraz Funduszowi Spójności (FS).

W ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego finansuje się między innymi: inicjatywy na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnego, inwestycje produkcyjne polepszające warunki zatrudnienia, rozwój infrastruktury, turystykę i inwestycje w zakresie ochrony środowiska oraz społeczeństwa informacyjnego¹.

Z kolei, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego finansowane są następujące obszary wsparcia: aktywizacja zawodowa bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem oraz kobiet, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, kształcenie ustawiczne oraz doskonalenie kadr gospodarki oraz rozwój przedsiębiorczości².

Fundusz Spójności jest instrumentem ekonomicznym Komisji Europejskiej, mający na celu ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez poprawę infrastruktury w państwach członkowskich oraz obiektów ochrony środowiska. W latach 2007- 2013 fundusz został rozszerzony o wsparcie dla alternatywnych źródeł energii oraz rozwój transportu w aglomeracjach miejskich³.

Aby możliwe było wdrażanie funduszy unijnych w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007–2013 w Polsce opracowano Narodową Strategię Spójności (NSS) (nazwa urzędowa **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia - NSRO**), której celem strategicznym jest „tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej”. Cele NSS są realizowane za pomocą działań o charakterze prawnym, fiskalnym, instytucjonalnym oraz programów operacyjnych⁴.

W tabeli poniżej przedstawiono strukturę środków przeznaczonych na realizację Programów Operacyjnych.

¹ Ładysz J., Polityka strukturalna Polski i UE, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2008, s.165-170.

² Wojtaszczyk K. A., Fundusze strukturalne i polityka regionalna Unii Europejskiej, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa, 2005, s. 61- 73.

³ Ładysz J., Polityka strukturalna ... op. cit., s. 165-170.

⁴ Strona internetowa funduszeuropjeskie.gov.pl

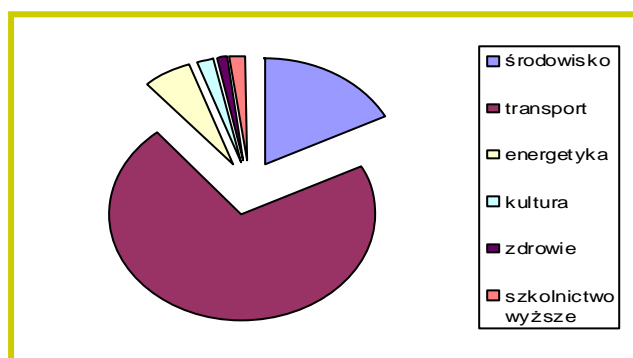
Tabela 1 Struktura oraz środki przeznaczone na realizację Programów Operacyjnych

Program	Alokacja (w mld euro)	Udział % w alokacji
Program Infrastruktura i Środowisko	28,3	41,8
Program Kapitał Ludzki	10	14,7
Program Innowacyjna Gospodarka	8,7	12,7
Program Rozwój Polski Wschodniej	2,4	3,5
Program Pomoc Techniczna	0,5	0,8
Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej	0,7	1,1
16 programów regionalnych	17,3	25,4
Razem	67,9	100

Źródła: Strona internetowa www.funduszeuropejskie.gov.pl

Finansowanie ochrony środowiska odbywa się głównie dzięki Programowi Operacyjnemu Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ), którego głównym celem jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów dzięki rozwojowi infrastruktury technicznej z jednoczesnymi działaniami zmierzającymi w kierunku poprawy stanu środowiska, zdrowia społeczeństwa, zachowania tożsamości kulturowej oraz rozwijania spójności terytorialnej.

Łączna wielkość środków finansowych przeznaczonych na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko wynosiła 37,7 mld EUR, wkład unijny wynosił 28,3 mld EUR, a krajowy – 9,4 mld EUR. Największą część wkładu unijnego przeznaczono na Transport, jest to około 70%, co przedstawia poniższy rysunek.



Rysunek 1 Środki UE w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (w mln EUR).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ze strony internetowej www.pois.gov.pl

Ponadto, w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej możliwe było finansowanie projektów (8,5 mld EUR) o różnej tematyce, uwzględniającej aspekty ochrony środowiska w bardzo szerokim znaczeniu, a które służyły wspieraniu, promocji i realizacji wspólnych międzynarodowych projektów, na terytorium UE. Wyróżnia się 3 typy programów:

- programy współpracy transgranicznej,
- programy współpracy transnarodowej,
- program współpracy międzyregionalnej.

Projekty w ramach programów współpracy transgranicznej dotyczyły zarówno aspektów ochrony środowiska: ochrony dóbr naturalnych i kultury, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, wspierania powiązań między obszarami miejskimi i wiejskimi, rozwoju infrastruktury, jak i poprawy gospodarki:

poprawy dostępności transportu, wspierania przedsiębiorczości, współpracy administracyjnej oraz integracji społecznej. Polska uczestniczy w 7 programach współpracy transgranicznej, z czego województwo śląskie objęte jest zakresem dwóch z nich:

- Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska-Rzeczpospolita Polska 2007-2013,
- Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2013.

Do głównych priorytetów programów współpracy transnarodowej, tj. Programu Regionu Morza Bałtyckiego oraz Programu Europa Środkowa należą: wsparcie innowacyjności, poprawa dostępności do obszarów programowego oraz wewnątrz obszaru programowego, zwiększenie atrakcyjności i konkurencyjności miast i regionów oraz rozsądne korzystanie i zarządzanie środowiskiem naturalnym. Obydwa programy obejmują swym zasięgiem obszar całego kraju.

Program współpracy międzyregionalnej, INTERREG IV C, który również obejmuje swym zasięgiem wszystkie polskie województwa, ma na celu wspieranie działań zmierzających do poprawy efektywności polityki regionalnej poprzez promowanie innowacyjności oraz gospodarki opartej na wiedzy a także ochronę środowiska i zapobieganie zanieczyszczeniom⁵.

Europejskie programy w sferze badań i rozwoju (B+R) są finansowane przez Komisję Europejską od połowy lat osiemdziesiątych. Dotychczasowa działalność w tym zakresie objęta została 7 programami ramowymi, określającymi cele naukowe i techniczne oraz priorytety i kierunki działań wymagających rozwoju i dalszych badań.

W latach od 2007 do 2013 obowiązuje siódmy ramowy program badawczy, zmierzający do kreowania europejskiej przestrzeni badawczej (ERA), tak by wzmocnić regionalne struktury badawcze. Koncentruje się on na kreowaniu wspólnej polityki naukowo-badawczej w Europie a także w jego ramach finansowane są działania mające na celu rozwój potencjału badawczego w regionach konwergencji i wiedzy. Projekty dotyczące aspektów środowiska realizowane są głównie w ramach Programu „Współpraca” – działania w ramach projektów międzynarodowej współpracy w określonych dziedzinach tj. środowisko (w tym zmiany klimatyczne), energia, technologie informacyjne i komunikacyjne.

Poza programami ramowymi UE istnieje także możliwość uczestnictwa w pozawspólnotowych programach badawczych, takich jak m.in. Program Badawczy Węgla i Stali, Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Program Badawczy Funduszu Badawczego Węgla i Stali powstał po wygaśnięciu traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali 23 lipca 2002 roku. Program Badawczy Funduszu Węgla i Stali jest zarządzany przez DG Research i umożliwia składanie wniosków projektowych o różnicowanej tematyce i wspiera działania takie jak: projekty badawcze, pilotażowe, demonstracyjne, działania służące wymianie i rozpowszechnianiu informacji. Każdego roku około 55 mln EUR jest rozdysponowane pomiędzy wnioskodawcami projektów do Programu⁶.

Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (czyli tzw. fundusze norweskie i fundusze EOG) są formą bezzwrotnej pomocy zagranicznej przyznanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein nowym członkom UE. Fundusze te są związane z przystąpieniem Polski

⁵ Strona internetowa www.fuduszeuropejskie.gov.pl

⁶ Buzek J., Jak zostać regionem ... op. cit., s. 239-244.

do Unii Europejskiej oraz z jednoczesnym jej wejściem do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (UE + Islandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwajcaria). W zamian za pomoc finansową, państwa-darczyńcy korzystają z dostępu do rynku wewnętrznego UE. Obecnie jest realizowana druga edycja funduszy norweskich i EOG (lata 2009 - 2014). Łączna kwota drugiej edycji funduszy norweskich i EOG to 1,788 mld euro. Alokacja dla Polski wynosi 578,1 mln euro. Wśród programów znalazły się przede wszystkim ukierunkowane na m. in.: ochronę środowiska (w tym energię odnawialną), dziedzictwo kulturowe, zdrowie, badania naukowe i stypendia⁷.

Z wykorzystaniem Funduszy Europejskich w województwie śląskim zrealizowano 13 490 projektów, w zbiorczej wartości 53 127 671 811,39 zł, z czego dofinansowanie z Unii Europejskiej wyniosło 29 984 503 020,38 zł.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

W ramach dofinansowania z POIS na terenie województwa śląskiego realizowanych jest 109 projektów związanych z tematyką ochrony środowiska na łączną wartość 158 018 880 015,19 zł. W ramach Programu dofinansowanie otrzymały projekty, które realizowane są w następujących priorytetach:

Priorytet	Ilość realizowanych projektów
41 Energia odnawialna: biomasa	1
43 Efektywność energetyczna, produkcja skojarzona (kogeneracja), zarządzanie energią	19
44 Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	29
46 Oczyszczanie ścieków	31
47 Jakość powietrza	5
48 Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń	6
50 Rewaloryzacja obszarów przemysłowych i rekultywacja skażonych gruntów	1
51 Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym NATURA 2000)	16
53 Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)	1

Źródło: opracowanie własne, na www.pois.gov.pl

Regionalne Programy Operacyjne

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2007-2013, w priorytecie *Środowisko*, zrealizowano 201 projektów dofinansowanych na łączną kwotę 729 980 284,42 zł.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie liczby projektów zrealizowanych w ramach poszczególnych działań Priorytetu *Środowisko* RPO WSL:

⁷ Strona internetowa www.eog.gov.pl

Tabela 2. Zestawienie projektów realizowanych w ramach poszczególnych działań Priorytetu Środowisko RPO WSL

Nazwa działania	Liczba dofinansowanych projektów	Łączna kwota dofinansowania (PLN)
5.1. Gospodarka wodno - ściekowa	35	342 445 451,78
5.2. Gospodarka odpadami	41	107 420 558,20
5.3. Czyste powietrze i odnawialne źródła energii	99	235 983 436,42
5.4. Zarządzanie środowiskiem	17	18 617 782,09
5.5 Dziedzictwo przyrodnicze	9	25 513 055,93

Źródło: opracowanie własne, na podstawie www.rpo.slaskie.pl/mapa/

Zgodnie z projektem Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa śląskiego na lata 2014-2020 z czerwca 2013 r. w nowym okresie programowania finansowane będą przedsięwzięcia będące kontynuacją projektów z RPO WSL 2007-2013, na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska, zwiększenia konkurencyjności gospodarki dzięki bardziej efektywnemu wykorzystaniu zasobów, jak również ochrony różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego. Dofinansowanie projektów związanych z ochroną środowiska odbywać się będzie w ramach priorytetu **V. Ochrona środowiska i efektywne wykorzystywanie zasobów**, którego głównymi celami są:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych poprzez realizację inwestycji w sektorze wodno-ściekowym,
- ograniczenie ilości odpadów zagrażających środowisku poprzez realizację inwestycji związanych z gospodarką odpadami,
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej,
- rekultywacja terenów zdegradowanych,
- ochrona dziedzictwa kulturowego.

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Celem strategicznym Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. PO KL ma na celu wzrost poziomu zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego, wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa oraz zwiększenie spójności społecznej i terytorialnej. Regionalne priorytety PO KL obejmują następujące zagadnienia:

VI - Rynek pracy otwarty dla wszystkich

VII - Promocja integracji społecznej

VIII - Regionalne kadry gospodarki

IX - Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

W ramach programu brak jest realizowanych projektów środowiskowych oraz projektów innowacyjnych w zakresie technologii środowiskowych. Zrealizowano natomiast 57 projektów w ramach poddziałania 8.2. *Transfer wiedzy* dofinansowanych na łączną kwotę 88 591 197,00 zł.

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

Jest to program skierowany przede wszystkim do przedsiębiorców, którzy zamierzają realizować innowacyjne projekty, związane z badaniami i rozwojem, nowoczesnymi technologiami, inwestycjami o dużym znaczeniu dla gospodarki lub wdrażaniem i stosowaniem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. W ramach Programu wspierane są działania z zakresu innowacyjności produktowej, procesowej, marketingowej i organizacyjnej, które w sposób bezpośredni lub pośredni przyczyniają się do powstawania i rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw różnych sektorów i branż⁸.

Poniżej przedstawiono wybrane projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007- 2013. W ramach tego programu w województwie śląskim przyznano dotacje 940 projektom o wspólnej wartości 6 054 061 707,09 zł.

Tabela 3 Zestawienie wartości finansowania projektów

Wyszczególnienie	Wartość
Liczba dotacji	940
Wkład	1 803 668 943,12 zł
Wartość	6 054 061 707,09 zł
Wkład na osobę	388.247741 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.mapadotacji.gov.pl/>

W ramach działania 1.4. *Wsparcie projektów celowych*, zrealizowano wiele projektów związanych tematycznie z zagadnieniami ochrony i zarządzania środowiskiem, dotyczących m.in.:

- innowacyjnych technologii wytwarzania prądu z przemysłowych odpadów ciepłych,
- modernizacji zakładów przemysłowych w sposób innowacyjny i przyjazny środowisku,
- budowy innowacyjnej i przyjaznej środowisku baterii koksowniczej.

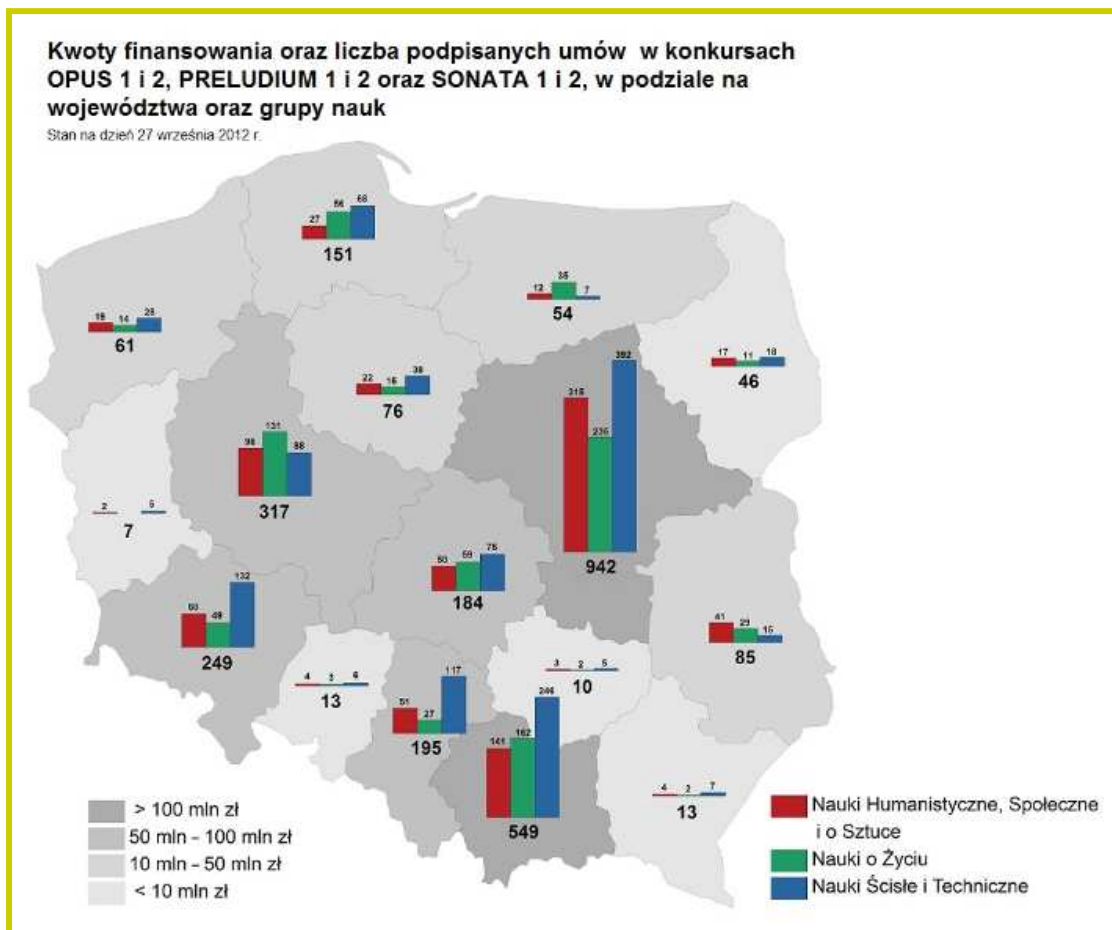
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

W ramach dofinansowania z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR) na terenie województwa śląskiego realizowany jest projekt rozwojowy dotyczący opracowania systemu oceny podatności wód podziemnych na zanieczyszczenia na obszarach podlegających wpływom działalności górniczej w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym. Projekt opiewa na kwotę 3 milionów 194 tysięcy złotych. Drugim projektem realizowanym w obszarze szeroko pojętej ochrony środowiska jest projekt w ramach współpracy polsko-niemieckiej na rzecz zrównoważonego rozwoju. Projekt dotyczy zrównoważonego użytkowania zlewni zbiorników wodnych a jego głównym celem jest stworzenie i wdrożenie Zintegrowanego Systemu Zarządzania Ziemią i Zasobami Wodnymi. W ramach projektu oceniane będą zlewnie wielofunkcyjnych zbiorników wodnych, w których będą lokalizowane łatwo i trudno wykrywalne źródła zanieczyszczeń środowiska wodnego. Budżet po stronie polskiej wynosi 2 271 869,00 zł. Łączna wartość dofinansowania z NCBiR wynosi 5 465 869,00 zł.

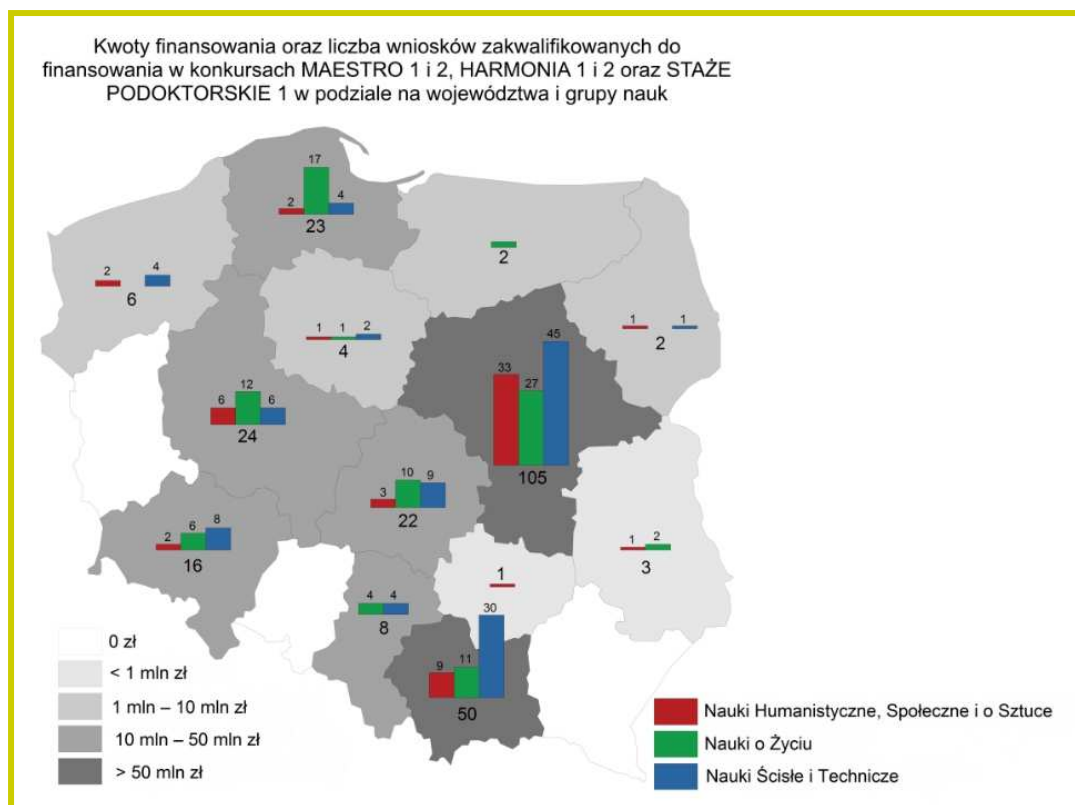
⁸ <http://www.poig.gov.pl>

Narodowe Centrum Nauki (NCN)

W ramach Narodowego Centrum Nauki realizowane są projekty badawcze, zakwalifikowane w podziale na 25 paneli dziedzinowych. Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę dofinansowania projektów realizowanych w województwie śląskim na tle całego kraju.



Rysunek 2 Konkursy NCN (OPUS, PRELUDIUM i SONATA) w podziale na województwa oraz grupy nauk



Rysunek 3 Konkursy NCN (MAESTRO, HARMONIA, STAŻE PODOKTORSKIE) w podziale na województwa oraz grupy nauk

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

W ramach dofinansowania z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w województwie śląskim w latach 2007-2013 w obszarze związanym z ochroną środowiska lub zagadnieniami na styku obszaru ochrona środowiska dostało dofinansowanie 13 projektów infrastrukturalnych w ramach obszaru nauk przyrodniczych. Łączna wartość inwestycji wynosi 70 844 259 PLN. Projekty związane były przede wszystkim z modernizacją oraz wyposażeniem infrastruktury laboratoriów. W ramach inwestycji dofinansowanie dostała także inwestycja pn. „Ogólnodostępna baza danych bio- i georóżnorodności Województwa Śląskiego - integralna część otwartego regionalnego systemu informacji przestrzennej, BIOGEO-SILESIA ORSIP”.

PO Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013

W ramach Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP na terenie województwa śląskiego w obszarze ochrony środowiska realizowane są trzy projekty, wszystkie z priorytetu I: Wzmacnianie dostępności komunikacyjnej, ochrona środowiska, profilaktyka zagrożeń. Pierwszy na kwotę 1 725 766, 34 Euro dotyczy utworzenia regionalnego systemu informacji o jakości powietrza w regionie śląsko-morawskim ze szczególnym uwzględnieniem pyłu zawieszzonego. Dzięki realizacji projektu możliwa będzie ocena transgranicznego transportu zanieczyszczeń powietrza. Drugi projekt o wartości 427 113, 13 EUR ma na celu poprawę stanu jakości środowiska na obszarze pogranicza poprzez uporządkowanie gospodarki ściekowej w zlewni granicznej rzeki Olzy. trzeci o wartości 550 887,00 EUR ma na celu dokonanie oceny roli emisji zanieczyszczeń pyłowych ze źródeł komunalnych oraz wskazanie działań prowadzących do poprawy jakości powietrza w wybranych gminach na pograniczu polsko-czeskim. Łączna wartość wszystkich projektów wynosi 2 703 766, 47 EUR.

Program Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013

W ramach Programu Współpracy Transgranicznej PL-SK w obszarze związanym z ochroną środowiska na terenie województwa śląskiego realizowane są dwa projekty, oba z priorytetu I: Rozwój infrastruktury transgranicznej oraz działania 1.2. Infrastruktura ochrony środowiska, na łączną wartość 8 467 710, 22 EUR. Pierwszy realizowany jest na terenie Gminy Świnna po stronie polskiej oraz Gminy Rabca po stronie słowackiej i dotyczy przeprowadzenia dwóch inwestycji z zakresu budowy sieci wodociągowo-kanalizacyjnej na pograniczu. Projekt przyczyni się także do poprawy stanu środowiska naturalnego, a działania po stronie polskiej docelowo wpłyną także na podniesienie czystości wód Jeziora Żywieckiego oraz jego dopływów. Łączna wartość inwestycji wynosi 2 832 645, 22 EUR. Drugi projekt realizowany jest przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Katowicach, Nadleśnictwo Jeleśnia oraz po stronie słowackiej przez Obec Stara Bystrica oraz Lesy Slovenskiej Republiki. Budżet projektu wynosi 5 635 065 EUR i związany jest z poprawą stanu i jakości środowiska poprzez podniesienie odporności lasu oraz przeciwdziałanie zagrożeniom powodziowym na obszarze polsko-słowackiego pogranicza.

Program dla Europy Środkowej

W ramach **Programu dla Europy Środkowej** w województwie śląskim projekty obejmujące swym zasięgiem problematykę środowiskową są realizowane w ramach następujących priorytetów:

Priorytet 3: Odpowiedzialne korzystanie ze środowiska, którego celem jest odpowiedzialne korzystanie i ochrona potencjału środowiska Europy Środkowej poprzez promowanie innowacyjnych oraz zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju rozwiązań w zarządzaniu zasobami naturalnymi, redukcja zagrożeń oraz poprawa stanu środowiska naturalnego.

Priorytet 4: Podniesienie konkurencyjności oraz atrakcyjności miast i regionów, który ma na celu wzmacnianie policentrycznych struktur osadniczych, poprawa jakości życia oraz promowanie zrównoważonego rozwoju miast i regionów.

Tematyka projektów obejmuje m.in.:

- eko-efektywne procesy produkcyjne,
- technologie środowiskowe i zarządzanie środowiskiem,
- rozwój terenów przemysłowych w regionach,
- zanieczyszczenia wód podziemnych,
- rewitalizację przestrzeni miejskich,
- rewitalizację terenów nadrzecznych.

Także wybrane projekty z zakresu **Priorytetu 1. Wspieranie innowacyjności na obszarze Europy Środkowej**, powiązane są z tematyką pro środowiskową, m.in. dotyczące tworzyw biodegradowalnych.

W ramach Programu dla Europy Środkowej w województwie śląskim w latach 2007-2013 w obszarze związanym z ochroną środowiska lub zagadnieniami na styku obszaru ochrona środowiska dostało dofinansowanie 8 projektów. Łączna wartość projektów wynosi 23 488 557,86 EUR.

Region Morza Bałtyckiego

W ramach Programu Morza Bałtyckiego w województwie śląskim w latach 2007-2013 w obszarze związanym z ochroną środowiska lub zagadnieniami na styku obszaru ochrona środowiska dostało dofinansowanie 5 projektów, o łącznej wartości 17 371 230 EUR w ramach dwóch priorytetów:

- Priorytet 1 - Wspieranie innowacyjności, którego celem jest wzmocnienie rozwoju regionu Morza Bałtyckiego poprzez wspieranie źródeł innowacji i ich związków z MŚP, tworzenie dogodnych warunków dla transnarodowego transferu wiedzy i technologii oraz podnoszenie umiejętności przyswajania nowej wiedzy przez społeczeństwo,
- Priorytet 3 - Morze Bałtyckie jako wspólne dobro, który dąży do poprawy stanu środowiska naturalnego dzięki usprawnieniu procesu zrównoważonego zarządzania zasobami Morza Bałtyckiego.

Projekty związane były z następującą tematyką:

- zrównoważone rolnictwo oparte o recykling substancji odżywczych w gospodarstwie,
- emisje oraz oddziaływanie substancji niebezpiecznych w regionie Morza Bałtyckiego,
- wyzwania i możliwości gospodarowania odpadami, które dotyczą przemysłu górniczego w rejonie Morza Bałtyckiego,
- optymalizacja procesów produkcji jak i zarządzania MŚP w priorytetowych dziedzinach jak np. zastosowanie energii odnawialnych, transportu ekologicznego, gospodarki odpadami,
- zastosowanie i rozwinięcie energooszczędnych i efektywnych rozwiązań w zakresie budowy akademika na uniwersytecie w Klaipedzie.

Program INTERREG IVC

W ramach Programu INTERREG IV C w województwie śląskim w latach 2007-2013 w obszarze związanym z ochroną środowiska lub zagadnieniami na styku obszaru ochrona środowiska dostało dofinansowanie 8 projektów, które realizowane były w ramach Priorytetu II Środowisko naturalne i zapobieganie ryzyku w zakresie następujących zagadnień

- zarządzanie terenami przemysłowymi i terenami typu *periurban parks*,
- zrównoważona polityka energetyczna oraz energooszczędne i efektywne rozwiązania w budownictwie,
- zrównoważony rozwój miast i regionów,
- przeciwdziałanie pożarom w lasach.

Łączny koszt projektów wynosi 14 901 820 EUR.

7 Program Ramowy

W ramach 7 Programu Ramowego w województwie śląskim w latach 2007-2013 w obszarze związanym z ochroną środowiska lub zagadnieniami na styku obszaru ochrona środowiska dostało dofinansowanie 10 projektów w ramach Programu szczegółowego Współpraca, wspierającego ponadnarodową współpracę naukowo-badawczą, w obszarze tematycznym Środowisko (łącznie ze zmianami klimatycznymi). Łączny koszt projektów wynosi 59 960 137 EUR. Projekty związane były z następującą tematyką:

- gospodarka wodno-ściekowa wraz z rozwiązaniami dla wód deszczowych,
- gospodarka odpadami,

- zarządzanie terenami poprzemysłowymi,
- zmiany klimatyczne,
- zrównoważone planowanie na obszarach miejskich,
- system do weryfikacji technologii środowiskowych,
- zarządzanie środowiskiem a usługi zdrowotne,
- czyste technologie węglowe.

Fundusz Węgla i Stali

W ramach Funduszu Węgla i Stali województwie śląskim w latach 2007-2013 w obszarze związanym z ochroną środowiska lub zagadnieniami na styku obszarów ochrony środowiska dostało dofinansowanie 2 projekty. Łączny koszt projektów wynosi 2 221 273 EUR. Projekty związane były z tematyką czystych technologii węglowych oraz emisją węglowodorów aromatycznych i ich wpływu na środowisko.

Instrument Finansowy LIFE+

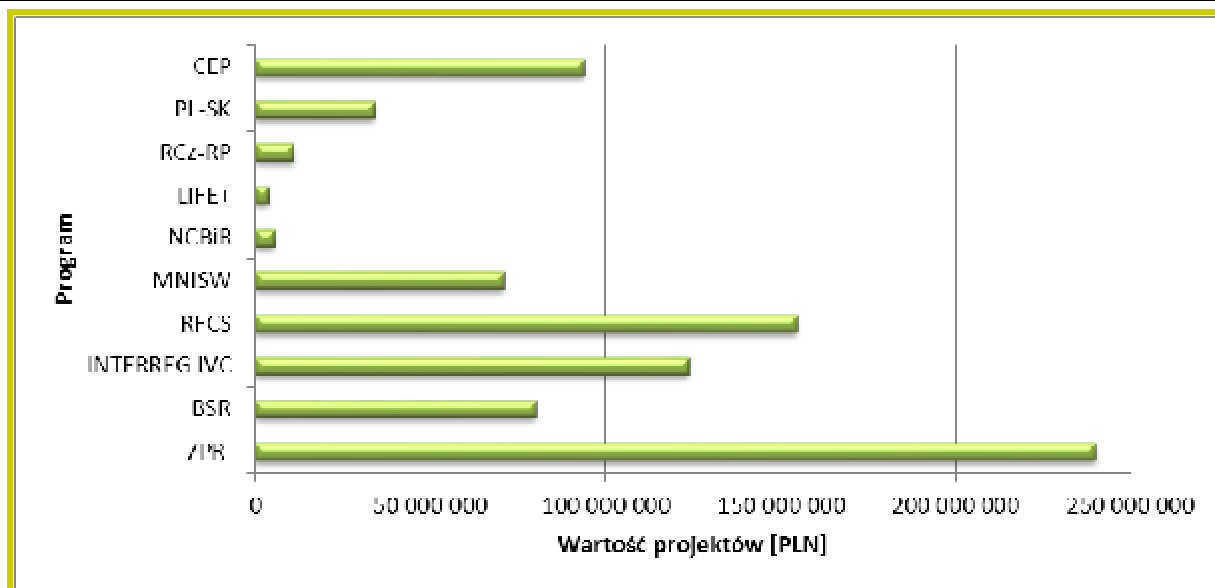
W ramach Instrumentu Finansowego LIFE+ w województwie śląskim w obszarze związanym z ochroną środowiska, a dokładniej ochroną siedlisk NATURA2000 dofinansowanie otrzymał jeden projekt związany z ochroną cennych przyrodniczo siedlisk nieleśnych, charakterystycznych dla obszaru Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd. Poziom dofinansowania z Instrumentu Finansowego LIFE+ był na poziomie 890 418 EUR. Wynikiem realizacji projektu będą między innymi: zachowanie i ochrona najcenniejszych obszarów muraw kserotermicznych oraz naskalnych, zachowanie i ochrona muraw naskalnych przed niekontrolowanym ruchem wspinaczkowym, usunięcie gatunków inwazyjnych z obszaru badań, ochrona siedlisk nieleśnych, zmniejszenie zagrożenia antropopresją najcenniejszych obszarów Ostoja Natura 2000, a także aktywacja lokalnej społeczności.

Podsumowanie i wnioski

W województwie śląskim w obecnym okresie programowania tj. 2007-2013 projekty związane z ochroną środowiska lub zagadnieniami na styku obszarów ochrony środowiska realizowane były w ramach większości wymienionych powyżej programów.

Na poniższym wykresie przedstawiono wartości projektów realizowane w ramach obszaru technologicznego Technologie dla Ochrony Środowiska w województwie śląskim w ramach:

- 7 Programu Ramowego (7PR),
- Funduszu Węgla i Stali (RFCS),
- Instrumentu finansowego Life +,
- INTERREG IV C,
- Programu Regionu Morza Bałtyckiego (BSR),
- Programu dla Europy Środkowej (CEP),
- Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013 (RCz-RP),
- Programu Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007 – 2013 (PL-SK).



Rysunek 4 Łączna wartość projektów realizowanych w województwie śląskim w ramach obszaru technologicznego Technologie dla Ochrony Środowiska

Źródło: opracowanie własne, GIG

Ze względów technicznych (znaczące wartości kwot spowodowałyby brak czytelności wykresu), na powyższym wykresie nie przedstawiono projektów środowiskowych dofinansowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego ani Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Nie przedstawiono także kwoty dofinansowania projektów w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, w których tylko niewielka część jest związana z tematyką środowiskową.